

3. zasadnutie VK pedagogiky a psychológie dňa 24. 6. 1981

Vec: Súhrnná správa o V. zjazde československých psychológov

/Brno 8. - 11. 12. 1980/

Zdôvodnenie:

Predkladá sa podľa plánu práce VK

Návrh na uznesenie:

VK pedagogiky a psychológie ČSAV

1. Berie na vedomie súhrnnú správu o V. zjazde čs. psychológov /s pripomienkami/
2. Ukladá HV ĽSPS riadiť ďalšiu činnosť v zmysle návrhov vyplývajúcich z rokovania V. zjazdu čs. psychológov

Vypracovali:

Dr. V. Kováliková, CSc.
člen korešp. Damián Kováč, DrSc.

Prerokované na:

~~Ústrednom výbore~~ Slov. psychologickéj spoločnosti pri SAV dňa 31. 3. 1981 a Psychologickej komisii VK ped.-psychol. 25. 3. 1981

Predkladá:

člen korešp. Damián Kováč, DrSc.

V. Z J A Z D Č E S K O S L O V E N S K Ý C H P S Y -
C H O L Ó G O V

Súhrnná správa

1. Program V. zjazdu čs. psychológovstr.2
2. Hodnotiaca správa o príprave, priebehu a výsledkoch V. zjazdustr.10
3. Protokol z rokovania iniciatívnej porady predstaviteľov psychologických spoločností socialistických krajínstr.22
4. Návrhy pre Československú psychologickú spoločnosť pri ČSAV a Slovenskú psychologickú spoločnosť pri SAVstr.25
5. Návrhy pre VĚK pedagogiky a psychológie ČSAV a VK filozofie, sociológie, psychológie, pedagogiky a vied o štáte a práve pri SAVstr.27

PROGRAM V. ZJAZDU ČESKOSLOVEN-
SKÝCH PSYCHOLOGŮV

Ústredné zameranie zjazdu:

PRIENIKY, KONTEXTY A PERSPEKTÍVY PSYCHOLÓGIE V ČSSR

Programový výbor zjazdu:

Hlavný výbor Československej psychologickej spoločnosti
pri ČSAV

Ústredný výbor Slovenskej psychologickej spoločnosti
pri SAV

Predseda programového výboru zjazdu: Damián Kováč

Členovia: K. Adamovič, J. Čepelák, V. Černý, L. Ďurič, S.
Fraňková, J. Greisinger, Z. Helus, J. Hlavsa,
V. Hošek, V. Hrabal st., J. Hromátka, J. Ihna-
cík, J. Kačániová, T. Kollárik, O. Kolaříková,
J. Kotásková, V. Kováliková, M. Kubalák, J. Müll-
ner, M. Musil, T. Pardel, I. Pářičková, H. Peši-
nová, I. Ruisel, M. Rymeš, J. Stempelová, I. Ší-
poš, J. Šturma, Ch. Valoušek, J. Vonkomer.

Organizáciu zjazdu zabezpečovali:

Organizačné stredisko vedeckých spoločností pri SAV
/E. Schwarzová, M. Bialoňová, E. Ficková/ a Brnianska
oblastná skupina ČSPS

Vedúci sekretariátu zjazdu: Jozef Müllner

8. 12. 1980 /pondelok/

8.00 - 15. 00 REGISTRÁCIA ÚČASTNÍKOV Hotel Voronež
15.00 - 19. 00 Otvorenie-plenárne zasadanie Rotunda
Prívet - J. Čepelák v areáli výsta-
Vystúpenie hostí viska

D. Kováč

Psychológia v Československu:
1976 - 1980

H. Pešinová - J. Vonkomer

Ideologické úlohy českoslo-
venskej psychológie a boj
za mier

T. Pardel - J. Linhart - D. Kováč

Najvýznamnejšie výsledky psy-
chologického výskumu čs. ŠPZV
v 6. päťročnici

P r e s t á v k a

J. Hvozdík - D. Tollingerová

Účasť psychológov v realizácii
projektu ďalšieho rozvoja čs.
výchovnovzdelávacej sústavy

J. Růžička - J. Daniel

Psychologické príspevky k vedec-
kotechnickému rozvoju v ČSSR

O. Kondáš - O. Mikšík

Československá psychológia
v službách ochrany zdravia

M. Kodým - J. Khol

Najbližšie úlohy a výhľady vý-
skumov v psychologických vedách
v ČSSR

9. 12. 1980 /utorok - dopoludnie/

9.00 - 12.00 PANELOVÉ ROKOVANIE O PROBLÉMOCH
PRENIKANIA PSYCHOLOGICKÝCH PRÍS.
TUPOV DO SPOLOČENSKEJ PRAXE

Úseky národného hospodárstva /vedúci: B. Chalupa, M. Kubalák/	Hotel Voronež Kongresová hala
Výchovnovzdelávací proces /vedúci: L. Ďurič, J. Taxová/	Pedagogická fakulta Poříčí 7, Aula
Liečebno-preventívna starostlivosť ⁺ /vedúci: E. Urban, O. Kondáš/	Kinosála výstavnica
Sociálna starostlivosť ⁺ /vedúci: T. Kollárik, E. Bedrnová/	Hliníková sála výstavnica
⁺ Telovýchova a šport /vedúci: M. Vaněk, I. Macák/	Pedagogická fakulta
Vojenská príprava /vedúci: K. Pavlica, J. Hromátka/	VAAZ

9. 12. 1980 /utorok - popoludní/

14.00 - 18.20 MALÉ SYMPÓZIÁ DISKUTANTOV

14.00 - 15.20

1. Aktuálne problémy psychologickej metodológie
/iniciátor D. Kováč/ -Hotel Voronež
Kongr. hala
2. Patopsychológia ako psychologická disciplína
/iniciátor L. Košč/ Kinosála
výstavnica
3. Utváranie efektívnych skupín
/iniciátor J. Janoušek/ Hliníková sála
výstavnica
4. Psychologické poradenstvo
/J. Koščo/
5. Systémový prístup v psychológii
/ M. Stríženec/

15.30 - 16.50

⁺ Označené krížikom znamená, že podujatie sa nekonalo

6. Psychológia v doprave
/M. Mayerová/

17.00 - 18.20

7. Psychoterapia
/O. Kondáš/

8. Nadanie a talent
/M. Kodým/

9. Psychológia v masmédiách
/I. Šípoš/

10. 12. 1980 /streda - dopoludnia/

9.00 - 12.30 MALE SYMPÓZIÁ DISKUTANTOV
/pokračovanie/

9.00 - 10.20

10. Tvorivá činnosť
/J. Hlavsa/

Kinosála
výstaviska

11. Psychosomatika
/A. Stančák/

Hliníková sála
výstaviska

12. Záťaž a stres
/O. Mikšík/

Ped. fakulta
Poříčí 7, Aula

10.30 - 11.50

13. Socializácia dieťaťa
v rodine
/V. Kováliková/

14. Psychológia v riadení
/Z. Bureš/

15. Psychológia umenia
/J. Kuric/

11.00 - 12.20

16. Trendy v psychodiagnos-
tike
/V. Smékal/

+17. Dieta - žiak - osobnosť
/Z. Helus/

18. Efektívnosť psychológie
práce
/A. Velehradský/

10. 12. 1980 /streda - popoludní/
15.00 - 16.20 VALNÉ ZHROMAŽDENIE ČLENOV SPS
16.30 - 18.00 VALNÉ ZHROMAŽDENIE ČLENOV ČSPS
20.00 - 24.00 Spoločenský večer
11. 12. 1980 /štvrtok - dopoludnia/
9.00 - 12.00 REFERÁTY
9.00 - 9.40 M. Zelina, Osobnosť tvorivého žiaka
E. Solarová, Porovnanie úrovne tvorivosti žiakov rôznych škôl
J. Danko, Vplyv výchovného poradenstva na vývin pohybovej kreativity u cigánskych detí
A. Vojtko, Ako viesť kurzy tvorivého myslenia u detí a dospelých
- x
- 9.00 - 9.40 M. Šolc, Činnosť útvarů a funkčních míst psychologie a sociologie práce v rezortu hutnictví a těžkého strojírenství
A. Gregar, Motivační činitele v řízení k vyšší kvalitě práce výrobních dělníků
V. Bahnová, Psychologické přístupy k řešení problémů přípravy personálu pro jadrové elektrárny
V. Andrysíková, Efektivnost v uhelném hornictví
- x
- 9.00 - 9.40 J. Sedlák, Vztah faktorů osobnosti
V. Bokorová, Potřeby společenské praxe a psychologické teorie motivace
M. Severová, Sociální determinace a společenský význam vývojových potřeb
V. Diešková, Poznávacia aktivita a sociálna orientácia detí

predškolského veku

x

- 10.00 - 10.40 S. Langer, Rodinná výchova a osobnosť 14-letých z hľadiska analýzy školských posudkov
L. Macák, K některým výzkumným poznatkům o osobnostních charakteristikách učňů
E. Marksová, V. Mrštík, Úroveň verbálního projevu jako orientační ukazatel připravenosti dětí pro nástup do školy
O. Hodálová, M. Havran, Osobnostné charakteristiky študentov škôl umeleckého typu

x

- 10.00 - 10.40 E. Speváková, Problém instability u dětí v rannom veku
J. Mazáčová, B. Vašina, Úzkost a úzkostnosť u dětí a lehkou mozkovou dysfunkci
J. Nováčková, Potreba možnosti včasné diagnostiky LMD v predškolsním věku
V. Semerádová, Příčiny zhoršení spolupráce dětí při stomatologickém ošetření

x

- 10.00 - 10.40 J. Juhás, Problematika merania medzi osobnej percepcie v malej sociálnej skupine
V. Špetuchová, E. Fraenkel, Vnímání sociálnopsychologickej štruktúry malej sociálnej skupiny jej členom
E. Ševčíková, Analýza vplyvu prostredia na sociálnu interakciu u zvierat
T. Novák, V. Capponi, Hromadné poradenství zaměřené na výchovu k manželství a rodičovství na diskotéce

- 11.00 - 11.30 J. Křivohlavý, Zralá osobnost - pojetí
a diagnostika
O. Kolaříková, K problematice psycho-
logické terminologie
M. Musil, Psychológia vedy - osobnosť
vedca

x

- 11.00 - 11.30 D. Váchová, J. Gebhart, P. Knotek
J. Šípek, Styl vedení a zdravotní stav
P. Knotek, Mimopracovní aktivity, osob-
nost a zdravotní stav
L. Dopitová, Duševní zdraví žen na že-
leznici v období klimakteria

x

- 11.00 - 11.30 V. Hošek, Stupňování motivace a senzo-
motorický výkon
I. Šípová, A. Brzek, Zařazování tran-
sexuálních lidí do běžného života
K. Uhliaríková, Skúsenosti s determi-
načným prístrojom n.p. Psycho-
diagnostické a didaktické testy
- Bratislava

x

12.00 - 13.00 ZÁVER ZJAZDU

Súčasťou V. zjazdu československých psychológov bola zjaz-
dová publikácia:

1. Psychologické výskumy v ČSSR: 1976 - 1980

/ v zjazdových materiáloch/

2. Komunikácia posterami:

- O. Árochová: Vývinový trend krátkodobej pamäťovej úlohy
vizuálneho charakteru
J. Bezák: Ukážky testov percepčnej pohotovosti
V. Dočkal: Z výsledkov výskumu umelecky nadaných detí
E. Ficková: Zmeny aktivačnej úrovne astmatikov v závis-
losti od psychickej záťaže a dĺžky klimatoterapie
E. Habiňáková: Činnosť psychológov na úseku kolektívnych
zdravotnícko-výchovných zariadení pre deti do 3 ro-
kov

- O. Halmiová: Vplyv nácviku hladacej operácie na stratégiu pamäťového hľadania
- Ľ. Januška: Vývin osobnosti socialistického človeka a spoločenské vedomie
- Š. Koch: Aktívni sociálni učení ve školské praxi
- Kolektív: Plzeňský model předškolních prohlídek
- R. Kostolanský: Stárnutie, osobnosť a hormóny štítnej žľazy
- D. Kováč: Pohotovosť u viacjazyčných osôb
- J. Křivohlavý: Sociální interakce - diagnostika mezilidských vztahů
- Z. Machová a kol.: K problematike posudzovania riskantnosti
- M. Mayerová, V. Břicháček: Frustrace potřeb u exponovaných profesii železniční dopravy
- K. Nosek: Psychické změny provázející onemocnění progresivní svalovou dystrofií
- J. Plichtová: Kategoriaľne zoskupovanie v pamäťových úlohách
- A. Potašová: Vplyv rýchlosti prezentovania podnetového radu na reprodukčný výkon v krátkodobej pamäti
- A. Prokopčáková: Má emočná labilita vplyv na výkon KDP ?
- J. CH. Raiskup: Ergonografia: Neuropsychické zaťaženie pracovnou činnosťou
- L. Rosková: Zisovanie úrovne rozumových operácií u žiakov
- I. Ruisel, Z. Droppová: Výkon v pamäťových úlohách a úroveň intelektových schopností u detí
- I. Sarmány: Závislosť a nezávislosť na poli a kategorizačné aktivity pri percepčnej záťaži
- M. Stríženec, Z. Droppová: Mentálne zobrazenie a jeho transformácia
- J. Svoboda, V. Hradecký: Využití počítače v závěrečné fázi školní a profesionální orientace
- V. Valter: Návrh všeobecného matematického modelu rozlišovacej schopnosti zmyslov: matematický model kriviek zabúdania
- J. Zelman: Vizualne hľadanie na obrazovke počítača

H O D N O T I A C A S P R Á V A

o príprave, priebehu a výsledkoch V. zjazdu československých psychologov

Objektívna i subjektívne pociťovaná potreba odborníkov určitej vednej oblasti schádzať sa, informovať sa navzájom, spoločne uvažovať a diskutovať o problémoch svojej disciplíny je o to väčšia, o čo rýchlejšia je jej vývin, o čo väčšie sú prírastky a zmeny v jej poznatkoch. Rastúce možnosti a potreba uplatňovať jej poznatky v praxi spoločenského života nevyhnutnosť priamej diskusie, dohody a rozhodnutí znásobujú.

Preto sa v spoločnom rámcovom programe Československej psychologickéj spoločnosti pri ČSAV a Slovenskej psychologickéj spoločnosti pri SAV z-r. 1978 stanovila ako jedna z prvoradých úloh usporiadať v najbližších rokoch zjazd.

Usporiadaním zjazdu sa sledovali tri hlavné ciele:

1. zbilancovať výsledky vedeckovýskumnej a odbornopracitickej činnosti československých psychologov pri plnení úloh vytyčených XV. zjazdom KSČ a objasniť smery ďalšej činnosti v psychológii; podnietiť iniciatívu a usmeriť aktivitu psychologov tak, aby v integrovanom úsilí prispievali k dosahovaniu cieľov, ktoré v strategických smerniciach pre budovanie socializmu u nás vytyčuje KSČ,

2. objasniť, navrhnúť riešenia i riešiť naliehavé otázky využívania a uplatňovania psychológie v jednotlivých oblastiach spoločenskej praxe a

3. vytvoriť efektívnejšie formy komunikácie medzi samotnými psychológmi.

Tieto ciele, skúsenosti z organizovania predošlých zjazdov i fakt podstatného zväčšenia počtu členov spoločností viedli usporiadateľov V. zjazdu k hľadaniu účinných spôsobov vzájomnej komunikácie a rokovania a v dôsledku k novej, netradičnej koncepcii zjazdu.

Príprava zjazdu

Základná ideová príprava zjazdu začala vlastne už

pri stanovení úlohy zvolá ho kryštalizáciou úvah o jeho obsahovej náplni i forme priebehu.

Plná obsahová i organizačná príprava začala rokovaním Hlavného výboru ČSPS a Ústredného výboru SPS v marci r. 1979 v Prahe. Na tomto spoločnom rokovaní predložil predseda oboch spoločností projekt zjazdu s harmonogramom jeho prípravy. V diskusii členov oboch výborov sa tak projekt ako aj harmonogram prác na príprave zjazdu doplnili a spresnili. Jednomyseľne sa tu schválilo ústredné zameranie zjazdu charakterizované názvom "Prieniky, kontexty a perspektívy psychológie v ČSSR", takmer jednomyseľne sa schválil zámer novo štrukturovať spôsob jeho konania a väčšinou hlasov sa schválilo aj miesto jeho konania - Brno.

Technická stránka organizácie zjazdu pripadla Organizačnému stredisku vedeckých spoločností pri SAV v spolupráci s vedením Brnianskej oblastnej skupiny ČSPS.

Informáciu o rozhodnutí organizovať zjazd pozitívne prijalo Vedecké kolégium pedagogiky a psychológie ČSAV. O otázkach jeho usporiadania sa priebežne konzultovalo s politickými pracovníkmi ÚV KSČ a ÚV KSS.

V decembri 1979 a januári 1980 sa všetkým členom ČSPS a SPS rozoslala vo forme I. cirkuláru prvá informácia o konaní zjazdu s výzvou k účasti. Na túto výzvu sa na predbežných prihláškach prihlásilo 706 účastníkov. V návratkách sa získalo veľa cenných návrhov, predovšetkým na zameranie malých sympózií, a veľa ponúk príspevkov do zjazdovej publikácie.

Na viacerých zasadnutiach Hlavného výboru ČSPS v Prahe a ÚV SPS v Bratislave sa postupne dotvárala a spresňovala schéma štruktúry i obsahovej náplne zjazdu, rozhodovalo sa o osobách vedúcich jednotlivých tématických celkov, posudzovali sa príspevky do zjazdovej publikácie, na komunikáciu posterami, individuálne i spoločné referáty a priebežne sa riešili početné organizačné problémy.

V máji 1980 sa predbežne prihláseným záujemcom rozoslal II. cirkulár s informáciou o spôsobe ich aktívnej účasti, forme zaradenia ich príspevku do programu rokovania zjazdu a podmienkach účasti /zjazdový poplatok, ubytovanie a i./ spolu s formulárom záväznej prihlášky na osobnú účasť.

V októbri 1980 sa uskutočnilo opäť spoločné zasadnutie Hlavného výboru ČSPS a ÚV SPS /programového výboru zjazdu/, tento raz v Brne. Prediskutovali sa na ňom posledné otvorené otázky a preverila sa pripravenosť - predovšetkým priestorové zabezpečenie konania zjazdu. Tu sa, v tejto fáze vrcholiacich príprav zistilo, že Čedok v Brne nezabezpečil kongresovú halu a jej prilahlé priestory v hoteli, kde bolo plánované sústredenie viacerých zložiek zjazdu /komunikácia na posteroch, výstava prístrojov, bazár informácií a i./. Tak sa jedným z najožehavejších problémov záverečnej fázy prípravy zjazdu stalo získavanie náhradných priestorov a jedným zo zle pociťovaných nedostatkov zjazdu relatívna odlúčenosť účastníkov niektorých tematických okruhov, ktoré sa museli organizovať v priestoroch vzdialených okruhu výstaviska - miesta rokovania zjazdu.

Priebeh zjazdu

Piaty zjazd československých psychológov sa konal v Brne, v dňoch 8. až 11. decembra 1980, v období vrcholného celospoločenského bilancovania výsledkov plnenia 6. päťročného plánu.

Zjazdu sa zúčastnilo 503 československých psychológov a traja čelní predstavitelia psychologických spoločností ZSSR, NDR a MĽR.

Ako čestní hostia sa na otváracom rokovaní zjazdu zúčastnili predstavitelia politického života a vedy - zástupcovia ÚV KSČ, KV KSČ Juhomoravského kraja, MV KSČ mesta Brna, Prezídia ČSAV a Predsedníctva SAV, predstavitelia vedeckých spoločností úzko spolupracujúcich s psychológmi a zástupcovia brnianskych spoločensko-kultúrnych inštitúcií.

Ústredná téma zjazdu - Prieniky, kontexty a perspektívy psychológie v ČSSR - sledovala cieľ zbilancovať prácu psychológov v období posledného päťročného plánu a určila smer príspevkov do zjazdovej publikácie, referátov, tém diskusií, konfrontácií i spoločne vypracovaných a prijatých rozhodnutí.

Aby sa dosiahli zamýšľané ciele zjazdu /podať retrospektívnu bilanciu výsledkov vedeckovýskumnej a odbornopracovnickej činnosti psychológov pri plnení úloh vytýčených XV. zjazdom KSČ a usmerniť ju na dosahovanie strategických cie-

Tov spoločnosti v nasledujúcom období, navrhnuť riešenia naliehavých otázok psychologickéj odbornosti v spoločenskom kontexte a podnietiť i umožniť efektívnejšiu komunikáciu medzi československými psychológmi/ zvolila sa, vychádzajúc z novej koncepcie zjazdu, nová forma rokovania. Na rozdiel od predošlých zjazdov, na ktorých ťažisko rokovania spočívalo v získavaní i odovzdávaní informácií formou čítania napísaných referátov programovo zaradených na prednesenie v jednotlivých sekciách a tématických zasadnutiach, komunikovalo sa na V. zjazde týmito formami:

- stručnými, výstižnými referátmi o výsledkoch jednotlivých originálnych výskumov uskutočnených v rokoch 1976 - 1980, uverejnenými v publikácii "Psychologické výskumy v Československu: 1976-1980,

- zasadnutím v pléne, na ktorom odznel hlavný referát a prípravným výborom vyžiadané referáty o hlavných otázkach spoločného záujmu,

- panelovými rozpravami o problémoch uplatňovania poznatkov psychológie v jednotlivých odvetviach spoločenskej praxe,

- diskusiami v sympóziách o vybraných aktuálnych problémoch psychologickéj teórie a praxe,

- oboznámením so zisteniami, projektami i výsledkami na posteroch,

- referátmi jednotlivcov, vybranými najmä z radov mladších psychológov, a

- bazárom vedeckých informácií - poskytovaním a výmenou separátov, kníh, metodík a p.

Zjazdová publikácia, ktorú každý účastník zjazdu dostal na jeho začiatku, umožnila účastníkom nielen získať informáciu o témach i výsledkoch výskumnej práce kolegov, ale s tými, ktorí sa zjazdu osobne zúčastnili, pohoťovo nadviazať kontakt a v osobnej diskusii prerokovať problémy spoločného odborného záujmu. Mnoho príspevkov v publikácii umožnilo účastníkom dotvoriť si obraz podaný vo vyžiadovaných referátoch o hlavných výsledkoch výskumu v psychológii a jej jednotlivých oblastiach o údaje z konkrétnych výskumov robených v rámci jednotlivých úloh štátneho a rezortných plánov.

V publikácii je uverejnených 181 príspevkov roztrie-

dených podľa tématickej príslušnosti do 6 celkov /všeobecná psychológia, sociálna psychológia a psychológia osobnosti, psychická ontogenéza, psychológia práce a inžinierska psychológia, pedagogická psychológia a klinická psychológia/.

Nie všetky výskumy a nie všetky výsledky, o ktorých sa tu referuje, majú rovnakú úroveň dôležitosti, rovnakú úroveň kvality práce a priekaznosti výsledkov. Podávajú však relatívne neskreslený obraz oblastí súčasnej úrovne výskumnej práce v psychológii u nás a sú tak určitým materiálom pre jej posúdenie ako celku, pre jej prípadné usmernenie i možnosť koordinácie úsilia jednotlivcov i pracovísk na komplexnejšie riešenie problémov spoločného záujmu.

Ak by sa k spontánnemu záujmu jednotlivcov o výmenu poznatkov a spoluprácu na určitom výskumnom probléme pripojila zámerná, cielavedomá koordináčna práca kompetentných odborníkov, priniesla by zjazdová publikácia viac než sa ňou pôvodne zamýšľalo.

V plenárnom zasadnutí odznali prívetvy a pozdravy hosťi zjazdu, hlavný referát predsedu oboch spoločností o stave a rozvoji psychológie v posledných piatich rokoch v rámci jej celkového rozvoja u nás a 6 vyžiadanych referátov podávajúcich súhrnný pohľad na najdôležitejšie príspevky československej psychológie k rozvoju tých oblastí, v rámci ktorých sa v našich podmienkach najviac rozvíja a uplatňuje.

Prítomnosť a pozdravné prívetvy prítomných zástupcov ÚV KSČ, Prezídia ČSAV a Predsedníctva SAV zdôraznili významnosť zjazdu a vážnosť, ktorá sa psychológii v našej spoločnosti pripisuje a zostrili vedomie záväznosti psychológov plniť úlohy, ktoré spoločnosť od psychológie očakáva.

Účasť a príhovory čelných predstaviteľov sesterských spoločností zo ZSSR, NDR a MĽR boli nielen prejavom zdvorilosti, ale predovšetkým prejavom skutočného záujmu o najnovšie dianie v našej psychológii a o rozvinutie ešte širších foriem spolupráce na spoločných úlohách i spoločných postupoch pri dôležitých otázkach rozvoja a využívania psychológie v sociálistických krajinách.

Hlavnou súčasťou plenárneho zasadnutia bol referát predsedu oboch spoločností o súčasnom stave rozvoja psychológie v Československu koncipovaný na pozadí jej historicky nie dlhého, zato však prudkého vývinu. Tento referát /spolu s referátmi o najvýznamnejších výsledkoch psychologického výskumu a hlavných príspevkoch psychológie v dôležitých oblastiach jej uplatňovania/ bol základným dokumentom bilancie možností a výsledkov psychológie a práce v nej za posledných päť rokov. Na pozadí rozvedenia poslania psychológie, jej úloh v našej spoločnosti a možností, ktoré u nás pre rozvoj má, podali sa v referáte kvantitatívne ukazovatele jej rastu vcelku i v jej jednotlivých odvetviach, najvýznamnejšie výsledky rozličných činností a aktivít psychológov i problémy, ktoré treba riešiť a nedostatky, ktoré treba odstrániť. Údajmi podložená kritická analýza súčasného stavu rozvoja našej psychológie vyústila do konštatovania, že sme, vďaka porozumeniu vedúcej politickej sily našej spoločnosti - Komunistickej strany Československa dosiahli značné úspechy vo vedeckovýskumnej činnosti, výrazné výsledky v sprístupňovaní psychologických poznatkov a pokroky v profesionalizácii psychológie. Jednako sa však vytvorené kapacity psychológie nevyužívajú náležite v spoločenskej praxi. Problémom, ktorý ako základný stojí na rozriešenie pred psychológmi v nasledujúcom období, je odkrývanie príčiny tohoto nedostatku, dosiahnuť, aby sa poznatky psychológie adekvátne potrebe a ich dôležitosť prenášali a aktivity našich psychológov akceptovali v praxi nášho spoločenského života.

Prednesený /a ako súčasť protokolu aj publikovaný/ referát je základným východiskom nielen pre konštatovanie stavu, ale predovšetkým pre úvahy a kritické hodnotenie vlastnej práce jednotlivých psychologických pracovísk i jednotlivých psychológov.

Významným prameňom vedeckých informácií bol spoločný referát koordinátorov hlavných úloh štátneho plánu výskumu o najvýznamnejších výsledkoch psychologického výskumu v 6. päťročnici. Podali sa v ňom informácie o riešených problémoch a formách výstupov z výsledkov výskumov riešených v rámci troch hlavných úloh:

- VIII-5-2 "Poznávacie procesy a ich vplyv na utváranie osobnosti socialistického človeka" - koordinovanej v Ústave experimentálnej psychológie SAV, koordinátor D. Kováč a

- VIII-5-4 "Rozvoj duševného života človeka a jeho spoločenského vedomia "v socialistickej spoločnosti" - interdisciplinárnej úlohy koordinovanej v Psychologickom ústave FF UK v Bratislave, koordinátor T. Pardel.

Množstvo konkrétnych údajov o štruktúre úloh, vedeckých výsledkoch skúmania, o obhájených výskumných správach, publikovaných monografiách, štúdiách, vypracovaných expertízach a iných výstupoch bolo na zjazde v mnohom podkladom pre rozvedenie diskusií - vo verejných rokovaníach i v súkromných stretnutiach a rozhovoroch - smerujúcich k zlepšeniu výskumnej práce, jej koordinácie i riadenia, najmä v našich popredných výskumných pracoviskách.

Referencie o každej z uzavretých úloh sa neobmedzili len na konštatovanie o vykonanom, ale v začlenení do existujúcich poznatkov psychológie a do širšej problematiky nezodpovedaných otázok ukázali na tie miesta nedostatočného poznania, na ktoré sa nám v súčasnosti treba osobitne koncentrovať, a tak boli zároveň ukazovateľmi smerov budúceho základného výskumu.

Súhrnné referáty o účasti a príspevkoch psychológie

- v ideologickej práci a boji za mier,
- v realizácii projektu ďalšieho rozvoja československej výchovnovzdelávacej sústavy,
- vo vedecko-technickom rozvoji a
- v ochrane zdravia obyvateľstva

spracovali vždy dvojice najinformovanejších a najkompetentnejších psychológov z ČSR a SSR, takže sa v nich získal veľmi dobrý prehľad zaangažovanosti jednotlivých pracovísk a pracovníkov i celej psychológie na tých úlohách, ktoré politické a správne orgány vytýčili ako osobitne dôležité a na ktorých je participácia z odborníkov z radov psychológov možná a potrebná.

Aj tieto referáty priniesli hodnotiace správy o výsledkoch vedeckovýskumnej činnosti - väčšinou v rámci rezortných plánov výskumu - ale aj o iných aktivitách psychológov, a o súboroch návrhov a opatrení na využitie zís-

kaných poznatkov v príslušných oblastiach.

Súbor vyžiadaných vstupných referátov prednesených v pláne uzatváral informatívny a programový referát o najbližších výhladoch a úlohách vedeckého výskumu v psychologických vedách v ČSSR. Jeho autori /M. Kodým, J. Köhl/ vychádzajúc z rozboru funkcií a úloh psychológie v socialistickej spoločnosti vymedzili v ňom v hlavných črtách perspektívne výhlady i aktuálne úlohy vedeckovýskumnej činnosti čs. psychológov tak v základnom ako aj aplikovanom výskume. Podali prehľadný náčrt vedeckovýskumných úloh plánovaných v psychológii v 7. päťročnom pláne. Referát uzavreli osobitne cennými námetmi na opatrenia, ktoré môžu viesť k podstatnému zvýšeniu efektívnosti vedeckovýskumnej činnosti v psychológii.

Panelové rokovania o problémoch prenikania psychologických poznatkov do jednotlivých oblastí spoločenskej praxe boli prvým pokusom v takej miere a na takom fóre voľne a priamo komunikovať svoje poznatky, skúsenosti, názory a návrhy na riešenie otázok svojej disciplíny v príslušnej oblasti práce v spoločnej diskusii formulovať závery a návrhy na jej zlepšenie a zefektívnenie.

Zo šiestich plánovaných rokovaní sa uskutočnilo 5, a to o problémoch prenikania psychológie na úseku národného hospodárstva, vo výchovnovzdelávacom procese, v liečebno-preventívnej starostlivosti, v sociálnej starostlivosti, a vo vojenskej príprave. Neuskutočnilo sa rokovanie o problémoch psychológie v telovýchove a športe.

Niektoré z rokovaní boli formálnejšie /vedúci, alebo účastníci požiadaní vopred o aktívnu účasť na rokovaní, alebo aj vedúci aj títo vyzvaní účastníci si pripravili písomné referáty/, iné boli voľnejšie. Bohatá diskusia najmä na voľných rokovaníach viedla nielen k sformulovaniu celého radu záverov a odporúčaní, ale najmä k nevyhnutnosti a využívaniu možnosti vyjadriť /a teda aj pre seba si sformulovať/ vlastné stanovisko, svoj názor, svoj návrh.

Na tieto rokovania boli pozvaní a rávalo sa s účasťou takých predstaviteľov jednotlivých spomínaných oblastí spoločenskej praxe, ktorí by sa mohli zasvätené vyjadriť k otázkam fungovania psychológie v príslušnej o-

blasti, o jej kladoch i nedostatkoch, i k úlohám, pri ktorých je pomoc psychológie potrebná a žiadúca. Žiaľ, pozvanie organizátorov zjazdu prijalo z nich iba niekoľko vzácných výnimiek. Z toho vyplynulo poučenie, že by sa rozpravvy podobného druhu mali niekedy preniesť skôr na pôdu správnych miest reprezentujúcich príslušné oblasti praxe, než na pôdu rokovania samotných psychológov medzi sebou.

Z jednotlivých rokovaní vzišlo množstvo návrhov. Sú obsiahnuté v písomných správach z nich, tvoria časť protokolu zjazdu a budú podkladom pre rokovania a prácu príslušných odborných sekcií ČSPS a SPS.

Najobsiahlejšiu časť zjazdového rokovania tvorili malé sympóziá diskutantov.

Diskutovalo sa v nich o vybraných aktuálnych otázkach psychologického výskumu i praxe. Z 18 plánovaných v programe zjazdu sa uskutočnilo 16. /Neuskutočnilo sa sympóziium Dieťa-žiak-osobnosť a sympóziium Efektívnosť psychológie práce/.

Aj tu boli niektoré sympóziá, napriek inštrukciám organizátorov zjazdu, pripravené formálne ako rad pomerne obsiahlych referátov, čo nevyhnutne obmedzilo čas na diskusiu, možnosť podať i získať viac a pestrejších informácií, výmenu a konfrontáciu názorov. Veľká časť sympózií prebiehala však zamýšľanou formou diskusie okolo ústredných tém nariadených iniciátorom, smerujúcich k vyjasneniu stanovísk a dohode o záveroch a návrhoch.

Aj keď neobvyklosť takéhoto druhu rokovania zvädzala niekedy k "unikaniu od témy", podarilo sa ňou zaangažovať obrovskú väčšinu zúčastnených a podnietiť ich potrebu a ochotu priniesť svoj podiel k riešeniu spoločných problémov odboru. Prejavilo sa to v živých zainteresovaných diskusiách na sympóziách samotných i pri najrozličnejších príležitostiach rozhovorov dávno po nich.

Aj závery a návrhy z týchto sympózií sú časťou protokolu a postúpia sa ním sekciám, skupinám a pracoviskám, ktoré sú na riešení príslušných otázok osobitne zúčastnené.

Posledný poldeň rokovania zjazdu bol vyhradený individuálnym referátom. Pôvodne sa tento priestor predpokladal rezervovať pre mladších pracovníkov. Do jednotlivých blo-

kov sa však v konečnej príprave zaradili aj referáty iných pracovníkov, prihlásené a koncipované pôvodne ako širšie rozvedenie niektorých vybraných otázok psychológie.

V rámci zjazdu bolo zvolané aj Valné zhromaždenie ČSPS i Valné zhromaždenie SPS.

Prítomnosť čelných psychológov socialistických krajín sa využila na uskutočnenie porady psychologických spoločností ZSSR, NDR, MĽR a ČSPS o spolupráci psychologických spoločností krajín socialistického spoločenstva.

Súčasťou zjazdu bola aj výstavka prístrojovej techniky a výstavka odborných publikácií.

Výsledky zjazdu

Aj keď výsledky zjazdu, pokiaľ sa nimi rozumie dopad akcií rokovaní zjazdu na jeho účastníkov a výsledky tohoto dopadu prenesená do vlastnej práce a práce pracovníkov, možno sotva odhadnúť, možno sa - s určitou rezervou subjektívnosti hodnotenia - vyjadriť k splneniu tých cieľov a zámerov, ktoré sa jeho organizovaním sledovali a ktoré sa stavali:

1. Piaty zjazd československých psychológov bol v doterajšej histórii čs. psychológie najreprezentatívnejšou bilanciou dosiahnutého stupňa rozvoja psychológie v ČSSR. Dokumentuje ju nielen hodnotiaca správa o celkovom stave rozvoja psychológie v ČSSR a integrované pohľady na hlavné výsledky výskumu v štátnom a rezortných plánoch, ale aj zjazdová publikácia so 181 príspevkami. Tieto písomné dokumenty a živé rokovania v priebehu celého zjazdu ukázali, že psychológovia v Československu sú spôsobilí vo viacerých oblastiach psychologických vied prispievať k poznatkovej základni psychológie na solídnej medzinárodnej úrovni.

2. Uplatňovanie psychológie v jednotlivých oblastiach spoločenskej praxe nie je ešte na takej úrovni ako by to bolo primerané už vytvoreným kapacitám v čs. psychológii. Túto skutočnosť dotvrdili aj panelové rozpravy zjazdu, na ktorých sa koncentrovane ukázalo, že možnosti prispievať do rôznych úsekov spoločenskej praxe, ktoré sa psychológii ponúkajú, nerealizujú sa ešte v plnej šírke. Na fórach zjazdu sa znovu a na vyššej koncepčnej úrovni vymedzili cesty a spôsoby efektívnejšieho prenikania poznatkov psychológie

do spoločenskej praxe budovania rozvinutej socialistickej spoločnosti.

3. Spôsoby "voľného" rokovania tak v panelových rozpravách ako aj v malých sympóziách diskutantov zainteresovali a zaangažovali obrovskú väčšinu účastníkov na riešení prednášaných a diskutovaných problémov odboru a takmer zotrelí niekdajšie bariéry medzi pódiami a publikom zjazdov. Relatívne veľký počet rokovaní zodpovedal diferencovaným záujmom a viedol k zokupeniam-rovnako špecializovaných účastníkov. Požiadavka a možnosť komunikovať svoj názor a vklad zvýšila potrebu i ochotu zapájať sa do rozpravy.

Sprístupnené postery a ponuka rôznych vedeckých materiálov komunikáciu medzi účastníkmi už len umocnili.

Skutočnosť zmysluplných bohatých správ z jednotlivých druhov rokovaní, množstvo plodných návrhov na spôsoby a organizovanie práce a spolupráce a skutočnosť, že na tomto zjazde bolo vyše 400 účastníkov aktívnych, potvrdzuje, že sa nová koncepcia štruktúry a organizácie zjazdu plne osvedčila.

Okrem plnenia hlavných zámerov možno v súvislosti s V. zjazdom čs. psychológov uviesť niekoľko ďalších záverov:

a/ Ukázalo sa, že pre ďalší progresívny rozvoj psychológie ako vedy a praktickej odbornosti v Československu je bytostne dôležité, aby aktivity psychológov ČSR a SSR boli integrovanejšie než doteraz. Tento zjazd bol prvý raz v plnom zmysle slova československým a ako taký ukázal nové perspektívne formy spolupráce aj pre budúce úlohy.

b/Zjazd bol evidenciou mobilizáciou aktivít československých psychológov. K zjazdu vyšla nielen publikácia o výsledkoch výskumov, ale aj dlhšie postrádaný adresár psychológov ČSR; pripravuje sa protokol s výberovou mutáciou v ruskom a anglickom jazyku. Úlohou najbližšieho obdobia bude preto nadviazať na tieto aktivity a rozvinúť činnosť psychológov v rámci ich vrcholovej organizácie k vyšším stupňom spoločenského fungovania psychológie.

c/ Analýza medzinárodného kontextu čs. psychológie a najmä porada iniciatívnej skupiny vedúcich funkcionárov psych. spoločnosti socialistických krajín ukázala, že je najvyšší čas plánovať ďalší strategický rozvoj psychológie v ČSSR s perspektívou nových foriem spolupráce so so-

cialistickými krajinami. V tomto smere pripadá ČSPS nová dimenzia mimoriadne dôležitých úloh.

Pri úsilí o stručné zhodnotenie V. zjazdu československých psychológov možno oprávnene povedať, že to bol zjazd odborníkov zaangažovaných na riešení otázok života a rozvoja svojej disciplíny pre službu spoločnosti, ktorá jej tento rozvoj umožnila a plnou mierou ho podporuje.